

GALEB

ŠTEVILKA
LET O VII.
TRST 1960-61

1

LJST ZA MLADINO

Izhaja mesečno • Izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec • Ureja ga uredniški odbor • Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ul. sv. Frančiška 20
Naslovna stran je napravil Leon Koporc

R. H.

SREDI SEPTEMBRA JE SLAVIL SLOVENSKI PISATELJ FRANCE BEVK 70. OBLETNICO ROJSTVA. PROSLAVA JE BILA V NOVI GORICI, KJER JE PISATELJ BEVK PREŽIVEL VELIKO LET SVOJEGA ŽIVLJENJA. TAM JE NAPISAL TUDI MNOGO POVESTI, V KATERIH JE BODRIL NAŠE LJUDI, NAJ VZTRAJAO V LJUBEZNI DO SVOJEGA RODU IN SVOJEGA JEZIKA. FRANCE BEVK JE NAJBOLJ PLODOVIT SLOVENSKI PISATELJ, SAJ JE NAPISAL KAR 150 POVESTI IN GLEDALIŠKIH IGER. ZLASTI MNOGO JIH JE NAPISAL ZA NAŠO MLADINO, KI MU JE SE POSEBNO PRI SRCU, NA PRIMORSKEM NI HIŠE, V KATERI BI NE BRALI V DOLGIH ZIMSKIH VECERIH BEVKOVIH POVESTI. V KRATKEM BO PISATELJ BEVK TUDI MED NAMI V TRSTU. TEDAJ SE MU BOMO ZAHVALILI ZA NJEGOVO OBILNO PISATELJSKO DELO IN ZA VSE, KAR JE STORIL ZA NAŠE LJUDSTVO. OB NJEGOVEM 70. ROJSTNEM DNEVU PA MU VSI PRIMORSKI SLOVENCI PRAV IZ SRCA ŽE LIMO, NAJ BI UCAKAL ŠE VELIKO LET V DELU IN DOBREM ZDRAVJU.

Trst SKL

12660/1960/61

050-053.6

019600669

R. H.: 70. rojstni dan pisatelja Franceta Bevka	1
Zora Rebula: Velika pustolovščina	2
Naša kuharica	6
Stana Vinšek: Rdeči listi	7
Stana Vinšek: Starka in riba	8
Vida Brest: V šolo	9
Danilo Gorinšek: Kdo je to?	10
Angelo Cerkvenik: Ovčar Runo	11
Angelo Cerkvenik: Prača	15
F. B.: Neprevidni deček	17
Stana Vinšek: Jesen	18
Vladko Kogoj: Jež, volk in lisica	19
Ludovika Kalan: Govoreči bobni	20
Orim P.: Olimpiada	22
Samo Pahor: Prihod naših prednikov	23

Sebina

60/7

Ta povest bo pričevala o veliki pustolovšini dveh majhnih dečkov iz tržaške okolice.

Tam nekje za Opčinami stoji kmečka hišica. Tako majhna je, da je skoraj skrita med lonci z živopisanimi gorečkami. To je dom zidarja Starca, očeta treh odraslih otrok. Starejša sta zidarja kot oče, dekle pa je šivilja. Poleg tega pa imajo pri hiši še dvoje otrok, brez katerih bi naše povesti ne bilo.

Predstavljajte si dva drobna osemletna dečka, nekoliko premajhna za svojo starost, oba svetlolasta in zagorela in podobna eden drugemu kot jajce jajcu. To sta Starčeva dvojčka Srečko in Peter. A v vasi ju ne kličejo po njunih imenih, kajti v svojem kratkem življenju sta si zasluzila že mnogo vzdevkov. Izberimo samo nekatere: tista Starčeva šiba božja, tista dva zidarjeva bohnasvaruj, tisti dve semeni. Seveda ju tako imenujejo samo odrasli. Med dečki pa uživata slavo najdrznejših v vasi. Menda ga ni dečka na celiem Krasu, ki bi imel do svojega osmega leta za seboj toliko deških drznosti, kakor jih imata ta dva. Zato sta si prisluzila tudi vsak svoje novo ime. To sta dve imenitni imeni, Gad in Modras, vzbujajoči prenekateremu dečku zavist, staršem v vasi pa strah, da bi njihovi sinovi ne poskušali podobnih neumnosti kakor zidarjeva dva. Nekoč sta v Mrčendolu skočila, privezana na debel srobot, z vrha najvišjih dveh dreves na tla. K sreći se nista niti prehudo potolkla.

Zaradi takih in podobnih junašev sta si od očeta Starca zasluzila precej gorkih čez zadnjo plat, od Starčeve mame prenekatero solzo, od tovarišev na paši pa drzni imeni Gad in Modras.

Ne vem, kako bi se bilo vse to končalo, ko bi v letošnjih počitnicah dečka ne bila doživel tega, o čemer bo govorila naša povest. To pa, kar sta prestala letos, ju je, vsaj upam, napravilo dva resna dečka, kakršna bosta nam vsem v veselje.

Kje je mama?

Zidar Starc je tistega večera žalostno poslušal svojo ženo, ko mu je rekla:

»Skrbi me. Noga, v katero sem se pred nekaj dnevi zvodila, me vedno huje boli in pomodreva. Treba bo poklicati zdravnika, saj niti stopiti ne morem več nanjo. Toda če pride zdravnik, se bosta otroka ustrašila, to pa nerada vidim.«

Poredna dvojčka sta namreč imela čez vse rada svojo mamo.

»Bolj zgodaj ju bom poslal na pašo pa bo. Ti le skrbi, da bo zate prav, s fantoma bomo že drugi uredili, da bo prav.«

Toda pokazalo se je, da je huje, kakor so pričakovali. Zdravnik je takoj ukazal v bolnišnico.

Dečka sta mirno pasla in ko je zazvonilo na Opčinah poldne, sta odgnala domov. Mame ni bilo nikjer. Kako to?

»Kje je mama?« sta vprašala sestro pri štedilniku.

»Mama? Kje naj bo! Bo že prišla.«

»Ali je kam šla?« sta silila.

»Dajta mi mir, saj vidita, da imam dela čez glavo,« je rekla sestra, vendar se jima je zdelo, da mora biti nekaj narobe, saj je bila sestra vendar z njima vedno prijazna, če sta bila pridna kot danes.

Bilo je čudno, mama je bila vendar vedno doma, če pa je že šla enkrat na mesec kaj v Trst ali k teti v Bazovico, ju je vselej vzela s seboj. Če pa ju kdaj ni mogla vzeti s seboj, ju je vselej vprašala, ali naj jima prinese to ali ono ceneno stvarco v nadomestilo, da sta morala ostati doma.

Zvečer je oče Starc stopil po delu v bolnišnico. Zvedel je, da se je njejovи ženi noga poslabšala in da se zastrupljenje širi po vsem telesu. Tod storili bodo vse, je dejal dežurni zdravnik, da ji rešijo življenje. Nato je smel stopiti k ženi. Bila je videti zelo šibka, toda pogumna.

»Saj veš,« je rekla možu, »da imam železno zdravje in sem doslej zlahka prenesla vse bolezni. Tako bom tudi to.« Tako ga je tolažila, ko ga je videla tako zelo potrtega.

»Samo da mi ne boste strašili še malih dveh,« je zaskrbela. »Nočem, da jima pravite, da sem v bolnišnici.«

»Ali je kaj bolje, če jima povedo otroci na vasi?«

»Potem pa te prosim, da ju za nekaj dni pošlješ v Bazovico k teti Maliji. Naj se zgodi tako ali drugače, naj jima bo vse to prihranjeno.«

»Težko jima bo kaj skriti, saj veš, kakšna sta. Morda je bolje, da ju res pošljem v Bazovico.«

In tako je tudi bilo. Ko je nato zvečer srečal na poti domov starejša dva sinova, jima je povedal o mamini nevarni bolezni in o njeni želji glede dvojčkov.

»Res, da sta velika paglavca,« je dejal, »a konec koncev sta le dva majhna dečka, potrebna mamine ljubezni. Dobrega srca sta, ker imata tako rada mamo.«

»Razvajena sta,« je dejal starejši sin, »ker jima preveč hitro odpuščamo, onadva pa to izkorisčata.«

»Nista hudobna po srcu,« je dejal oče, ker je zaradi žalosti za hip pozabil, kolikokrat sta ga fanta razjezila. »Majhna sta in

»Zakaj pa ni bilo mame domov?«

A šele v Bazovici, ko ju je postavil z motorja na tla, jima je odgovoril: »Nekaj dni bosta pri teti, ker je morala mama za nekaj časa proč.«

»Kam?«

»Če bi bilo potrebno, da tudi vidva to vesta, bi vama že povedal. Kam naj gre, če ne nekam, kamor je potrebno, ne?«

Seveda, dečka sta prirrdila, da brez potrebe mama pač nikdar nikamor ne gre.

Toda ko je brat odšel, sta morila dobro teto z vprašanji o mami. Ugibala sta vse mogoče, a šaljiva teta je vse obrnila na smešno. Nato pa sta po dobrini večerji smela ogledati ovco, zajce z dolgo belo dlako in rdečimi očmi in nazadnje še krasnega pava. Potem sta šla spati.

A kako bi spala, ko je bilo treba iztuhtati, kje je mama. Torej zaradi nečesa potrebnega je šla. Treba je postati detektiv in odkriti, zakaj je šla. Kaj bi bilo tako potrebnega? Ako bi šla kaj kupovat, bi šla v Trst.

»A iz Trsta bi se zvečer vrnila, ne?« je dejal detektiv Peter.

»Torej ni šla kupovat,« je ugotovil detektiv Srečko. Zaradi česa pa lahko še gre naša mama nekam?«

»Koga obiskat,« se je spomnil Peter. Toda bil je slab detektiv.

»Ti že nisi za detektiva! Obisk pa vendar ni potrebna reč, ne?« je rekел Srečko. »Ampak meni se je pa posvetilo. Veš, kam bi lahko šla mama? Na potovanje, saj vedno pravi, da je potovanje koristno.«

»Ha, ha, da se ne razpočim od smeha! Kje bo pa vzela toliko denarja?« A Srečko se ni dal kar tako:

neumna. Ne želim jima tako žalostne mladosti, kakršno sem imel sam, ker mi je zgodaj umrla mama.«

Sinova sta ga tolažila, da ne sme misliti na najhujše, in tako so prišli domov. Da bi se rešili nadležnih vprašanj, so takoj poklicali dvojčka.

»Ali bi hotela zdajle v Bazovico k teti, če vaju peljem z motorjem?« je vprašal eden bratov.

Videti staro, dobro teto iz Bazovice, njene zajce, ovco, purane in celo pava z velikanskim živopisanim repom! Takoj sta bila na motorju. Šele po poti sta se spomnila in sta pocukala brata za rokav:

»Ti, ki vse veš, no, kam pa je šla mama, kadar ni šla kupovat?«

»K zdravniku. Ampak od zdravnika bi pa že prišla do večera, tudi ko bi bila šla v Trst. Prav nič nisi uganil. Toliko kot ti tudi sam vem.«

»Pa ne veš! Misliš, da so samo v Trstu zdravniki? Kaj pa Borisova mama, ki je šla v Gradež in se tam zdravi že en mesec?«

»Ti misliš, da je šla kam v Italijo h kakemu ne vem kako imenitnemu zdravniku, ne? Zdaj pa mi povej, kaj pa sploh je naši mami? Kaj ni vedno zdrava?«

»In noga? Ali je nibolela noga? In če se je peljala zaradi noge kam?«

To se je obema zdelo najbolj verjetno. Toda zakaj jima doma niso hoteli tega povedati? Ampak onadva jim bosta že pokazala. Šla bosta in jo bosta poiskala. Gotovo ju bo vesela in skupaj se bodo vrnili domov. Kako bodo doma gledali, ko bodo videli, da sta si upala iti daleč čisto sama in da sta znala sama najti mamo, čeprav jima niso hoteli povedati, kje je. In mala detektiva sta sklenila, da še to noč odideta.

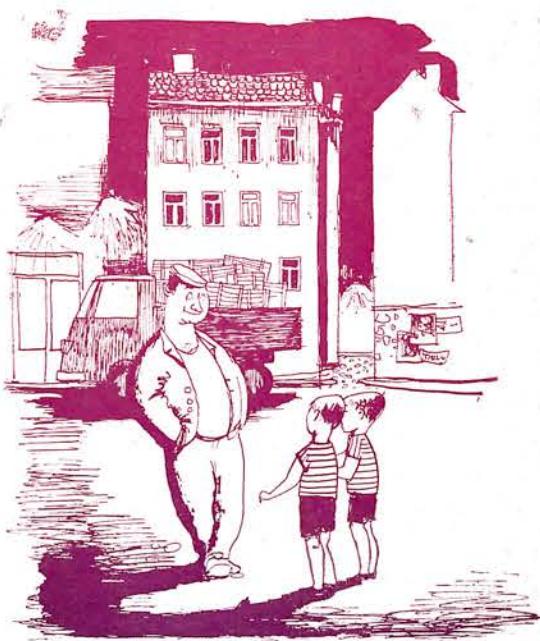
Kako je gledala teta zjutraj, ko ju ni bilo več. Telefonirala je domov, a tudi tam ju ni bilo. Treba je bilo stopiti na policijo in prositi, naj poskusijo najti dva majhna svetlolasta dečka v kratkih hlačah in progastih majicah, saj še ne moreta biti daleč.

Mami v bolnišnici se je že obrnilo na bolje, v nekaj dneh bo morda že doma. Dotlej pa bodo že našli oba paglavca, tako so verjeli. Zato niso mami nič povedali, da dvojčkov ni več v Bazovici.

Mož z baskovsko čepico

Kdo bi si mislil, da je tako težko najti dva majhna dečka, posebno če sta si podobna kot jajce jajcu. Trije dnevi so minili, a o fantih nobenega sledu. Le kje sta tičala?

Ko sta tistega večera pozno prisla peš v Trst, sta sklenila, da poskusita najti kakšen avtomobil, ki bi ju še isti večer odpeljal v smer proti Italiji. Oprezala sta in pred neko stavbo res opazila tovornjak, poln zabojev, ki je pobrneval z vžganim motorjem. Čez čas se je iz veže prizibal debeluhar z baskovsko čepico na kodeljastih laseh. Bil je videti malo okajen in precej surov, da sta se ga skoraj bala. A Srečko se je le opogumil, pristopil in vprašal v tržaškem narečju, kolikor ga je znal: »Ali bi naju vzeli na tovornjak? Mamo greva obiskat. Ali bo ste peljali v Italijo?«

»Seveda, v Italijo. V Mestre peljem. Zakaj pa se ponoči potikata po svetu!«

»Zato, ker podnevi nisva našla nikogar, ki bi naju vzel na avto,« se je naglo zlagal Peter.

»Vzel bi vaju, a kaj, ko vaju ne smem vzeti v kabino. Razen če se hočeta spraviti med zaboje.«

Toda ko si je ogledal oba drobna človečka, sta se mu menda zasmili la in ju je vseeno vzel v kabino, ni bil surovež, kakor je zgledal. Ko so se peljali, jima je pravil o svoji materi. Deset jih je bilo, ko jim je očeta ubilo in bolehna mati je dolga leta hodila v dnino h kmetom, otroci pa so še majhni morali po svetu, saj mati ni zaslužila dovolj za vseh deset.

»In sedaj že zelo stara živi pri meni v Mestrah. Mislita, da je kaka žlostna in bolehna starka? Kje pa! Gibčna in vesela, da bi nihče ne verjel, da je imela tako težko življenje.«

In tako so proti jutru prispleli v Mestre. Dečka sta skočila iz tovornjaka na nekem pustem dvorišču. Možakar ju je povabil domov in stopila sta v revno kletno stanovanje. Izza neke pregrade iz rožnatega blaga se je dvignila drobcena starka v halji in hotela vedeti vse o dvojčkih. Vsakič, ko ju je pogledala, se je začela veselo hihitati, tako smešno se ji je zdelo, da sta si tako podobna.

»Kaj pa,« je rekla svojemu sinu, ko je kuhalala kavo in mleko, »če nisi ti, sinko, danes malo bolj okajen kot sicer, da vidiš zato dva fanta. Jaz sploh, saj sem od starosti že malo brljava in škilim. Potipljem ju, no, da vidim, če sta res dva.«

Tako sta preživelna pri možakarju z baskovsko čepico nekaj ur. Najprej sta se malo najedla, nato pa sta smela zlesti za rožnato zaveso in na stari zofi malo zaspasti. Ko se je pa pošteno zdanilo, sta se brž zahvalila in se podala na pot proti Benetkam. Morda je mama tam.

(Dalje)

Naša kuharica

MAJHNA, MAJHNA

KUHARICA JE,

PA STOLČEK PRISTAVI

IN KUHA ZA VSE.

KUHARICA NAŠA

JE PISKRE UMILA,

ENEGA JE UBILA,

PA GA JE SKRILA.

Koroška narodna

STANA VINSEK

Ilustriral: MILKO BAMBIC

Rdeči listi, zlati in zeleni,
oznanjujejo prihod jeseni,
kadar zbirajo pod tvoje noge
se v šumeče, pisane preproge.

Rdeče grozdje, zlatorumeno, belo,
na jesen je zopet dozorelo.
Sonce vpija vase, pije mesečino,
da nas luna nosi, ko nas greje vino.

Rdeča jabolka so in rumeno-zlata:
naša bratev bo zares bogata!
Se diši iz sadja cvetje mladoletja
in kipe sladkosti vročega poletja.

Rdeče cvetje, plavo, belo, zlato,
za slovo je okrasilo trato.
Le zakaj bi slane se in snega balo?
Z zimo bo zaspalo — in s pomladjo vstalo!

Rdeča lička so — in vsi prameni
njenih gostih las so zlato-rumeni,
ko v zatilju vijejo se v kodre.
In oči? Oči so temnomodre.

Beli listi smo — in dokler čas nam teče
piše svoje znake, črne in rdeče.
Vendor upam, dete moje: zate
pisalo življenje bo le zlate!

Starka in riba

Nekoč je živela starka, ki je stanovala v stari, vegasti koči pri vodopadu. Mož ji je že zdavnaj umrl, otroci so služili po okoliških vaseh, zato ji je bilo prav dolgočasno, ko je takole dan na dan sedela sama s svojo mačko. Preveč dobro se ji tudi ni godilo. Toda če je kdo že na svetu, ne more kar tako umreti, zato je treba gledati, kako naj človek izhaja s tem, kar ima in je kljub temu zadovoljen, tudi starka ni imela druge izbire. Vendar pa se je stalno pritoževala nad tem, da mora plezati čez tako strmo pobočje, če nosi vedro vode iz potoka do doma, in nad tem, da je njena sekira taka topa, da le s težavo nacepi dračja, in da platno, ki ga tke, nikdar ni dovolj dolgo, — vse to jo je žalostilo.

Pa se je zgodilo nekega dne, da je z vedrom, s katerim je zajemala vodo iz potoka, ujela majhno ščuko, in ta ji seveda ni bilo neprijetno. »Takihle gostov pa moja ponev ni vajena,« je rekla in se že veselila dobrega kosila. Toda to ni bila nikaka neumna riba, ta, ki jo je tukaj ujela: ta ščuka je znała govoriti kot človek! In koj je tudi izpregovorila:

»Izpusti me!« je rekla riba.

Starka, lahko mi verjamete, je debelo pogledala. Take ribe še svoj živ dan ni bila videla.

»Kaj si drugačna riba kot druge, ti,« jo je vprašala, »in si predobra za jelo?«

»Pameten je tisti, ki ne pojde vsega, kar mu pride med prste,« je rekla ščuka, »in če me izpustiš, boš dobro poplačana za svoj trud.«

»Riba v vedru mi je ljubša od vseh, ki veselo in prosto plavajo po vodi,« je rekla starka, »in kar roka zagrablju, temu se tudi želodec ne upira.«

»Že mogoče,« je odvrnila riba. »Toda če storiš, kar sem ti rekla, ti bom namesto tega izpolnila tri želje.«

»Vtakni želje v eno pest in pljuni v drugo, potem pa poglej, v kateri imas več,« je preudarjala starka. »Obljubiti je dobro, toda držati je še boljše, in tebi bom šele prav verjela, ko te bom imela v svoji ponvi.«

»Ne govari tako neumno, ti,« je rekla riba, »in mi raje verjemi. Zaželi si tri reči, potem boš že lahko videla, kako je s to rečjo.«

Da, starka je že vedela, kaj bi si želela, in pač ničesar ni tvegala, če je preizkusila, ali riba drži besedo ali ne.

Švedska ljudska pravljica

Koj se je spomnila strmega pobočja.

»Želim si, da bi šla vedra sama k potoku in potem zopet domu,« je rekla.

»Tako bodi,« je rekla riba.

Potem se je starka spomnila sekire, ki je tako topa in lena.

»Želim si, da se vse karkoli udarim, takoj zlomi, je rekla.

»Tako se bo zgodilo,« je odvrnila riba.

In zdaj se je starka še spomnila platna, ki ga je ravno tkala in ki ga je bilo vedno premjalo.

»Želim si, da bi vse, karkoli potegnem, postalo dolgo,« je rekla.

»To se bo zgodilo,« je rekla riba, »in zdaj me pusti nazaj v vodo.«

To je starka storila in koj se pričela vedra dirjati čez strmo pobočje.

»Ha, ha, ha, Glej si no, glej!«

Starka je bila tako vesela in navdušena, da se je z obema rokama tolkla po kolenih.

Tisti čas je nekaj reklo: »Kraks, kraks!« in potem sta se ji zlomili obedve nogi, da je obsedela ob potoku.

To je bila drugačna pesem! Pričela je vpiti in jokati, oči so se ji zasolzile in iz nosa ji je teklo - saj vedno teče

iz nosa, če se prav pošteno zjočemo. Zato se je morala usekniti v predpasnik.

Zdaj pa je postal njen stari nos tako dolg - torej, bilo je prav strašansko. To je imela zdaj od svojih želj. Klavrno je obsedela v travi in najbrž še danes ta dan sedi tam ob potoku. Kdor pa bi rad vedel, kako je to, če se dobi dolg nos, ta naj le gre tja k njej in jo povpraša, zakaj to zna res čisto natančno povedati.

VIDA BREST

V šolo

Leto, vroče leto
v zrelo jesen rase,
na pozetih njivah
se živila pase.

Na stežaj odprta
spet so šolska vrata.
Konec je počitnic —
srečno, doba zlata!

Spet smo mi učenci
pridni kakor tani,
delo se spet začne —
nihče se ga brani!

Kdo je to?

KDO, UGANITE, BI TO BIL:
 SPODAJ BEL JE, ZGORAJ SIV,
 REP NA DVOJE RAZČESAN,
 SKRIT PLAHUNCEK JE ČEZ DAN.
 KO MRAKOVI V GOZD POLZIJO,
 POJDE IZ DUPLA NA GOSTIJO.
 TU ZADLESKA, TAM POPRASKA,
 SLASTNO POŽERUŠČEK MLASKA:
 KOSTANJ, ŽELOD, ŽIR IN LESNIK,
 VSE POSPRAVI GOLTNI GREŠNIK.
 VSE SLAŠČICA MU JE SLASTNA,
 VSE PEČENKA MU JE MASTNA.
 A PEČENKARJU ODKLENKA,
 KO POSTANE SAM — PEČENKA,
 KO NA JESEN TOLST ZASPI,
 DEBELINA VSAK ULOVI.
 ZDAJ MENDA PA VSAK ŽE VE,
 — POLH JE TEMU GOLTU IME!

Ovčar Runo

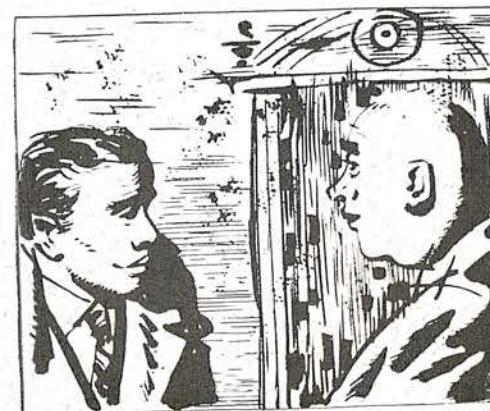
ANGELO CERKVENIK
Ilustriral: MILAN BIZOVICAR

1. Nekega mrzlega aprilskega dne je izstorpil na postajališču ozkotirne železnice sredi bosenškega pragozda lepo oblečen človek srednjih let. Oblečen je bil na pol po šegi meščanov, na pol kot športnik ali lovec, vendar se je že na zunaj videlo, da ni ravno revež. Napotil se je naravnost proti veliki parni žagi, ki je ropotala nedaleč od železniške postaje.

2. V pisarni, v katero je vstopil tujec in ki je bila zbita iz surovih desk, je stala prav tako iz neoskobljenega lesa napravljena miza, stoli in postelja. Po mizi so ležali razmetani kupi papirja, računala, svinčniki in samovar za čaj. Za mizo je sedel starejši človek, tako zaposlen s svojimi papirji, da tujca, ki je obstal med vratiti, niti opazil ni.

3. »Dober dan, gospod Grubiša,« je rekel tujec. Mož za mizo se je nejevoljno ozrl proti vratom. »Jaz sem doktor Matanić iz Zagreba,« je nadaljeval prišlec. Tedaj je Grubiša v hipu postal ves drugačen: »Klanjam se, gospod doktor, izvolite, gospod doktor, nisem vas še pričakoval, sedite, prosim!« Ponudil mu je stol in zamrmral opravičilo zaradi nereda v sobi.

4. Pogovarjala sta se o življenju v gozdovih divje Bosne, pila čaj, rekla še besedo o vremenu — dokler ni doktor Matanić povprašal za tisto, zaradi česar je bil prišel: za psa. »Ste dobili kaj zame primernega? Saj sem vam pisal, kakega psa bi rad: domačega ovčarja.« Grubiša je vstal: »Samo trenutek, prosim, grem po žagarja, njemu sem ukazal, naj ga najde!«

5. Ko sta Grubiša in Žagar stopila v pisanro, dr. Matanič ni mogel več strpeti in je takoj vprašal: »Žagar, ali ste našli kaj primernega?« Žagar je začel govoriti o številnih lepih psih, ki jih je videl, ki niso bili čiste pasme in zato tudi ne predragi. Omenil pa je še enega psa, ki pa ga njegov lastnik noče prodati.

6. Tega pr. ie rekel Žagar, da je videl visoko v hribih, dve uri hoda od tu; izredno lep ovčarski pes, star dve leti, ki ga pa njegov gospodar ne proda za noben denar. Dr. Matanič tega ni mogel razumeti, saj bi dal zanj vsako vsoto, ki bi jo zahtevali, če je pes res tako lep. Žagar je zmajeval z glavo in odkimal.

7. »Pastir Miško bi unrl od bridkosti, če bi izgubil svojega psa,« je dejal. Tedaj se je vmešal v pogovor Grubiša: »Kaj pa, ko bi poskušali psa kako drugače dobiti?« Spogledali so se. Dr. Matanič je odločno zavrnil misel, da bi vzeli psa pastirju Mišku s silo. Grubiša pa je sam pri sebi npravil grd naklep.

8. Ko je Žagar odšel, je dr. Matanič vprašal Grubišo, če bi mu lahko kak bolj odločen človek kot je Žagar preskrbel tega psa. Grubiša je pomis�il na Salobirja, znanega capina, za katerega je bil prepričan, da bo na vsak način pripeljal psa, če bo le dobil dovolj visoko nagrado. Zato se je napotil ponj, dr. Matažič pa je čakal.

9. Grubiša se dolgo ni vrnil. Najbrž je medtem, ko je dr. Matanič čakal, Salobirju razložil svoj naklep... Ko sta končno le prišla, je dr. Matanič takoj obljudil tisoč dinarjev za psa. Tudi to vsoto bi plačal, samo da bi ga dobil. In še nagrada je obljubil Salobirju: »Dve sto petdeset dinarjev vam dam, če bo pes drevi tukaj.«

11. Ozrl se je proti gozdu. Ali se ni tam spodaj nekaj premaknilo? Nekaj, kar je podobno človeku? Previdno je stopil naprej. Nič ni... Pač! Nekaj je zavohal. Zakanil se je proti gozdnemu okrajku. Pred goščavo je obstal. V gozdu je stal človek, ki je držal v roki vrv. Bil je Salobir, ki je prišel, da bi izpeljal Grubišev naklep.

12. Runo je stal pred njim. Bil je prelepa žival: ne prevelik ne premajhen, visok dobrih šestdeset centimetrov in prav toliko dolg. Košat, pokrit z bujno temnosočo bleščecjo dlako, ki je bila precej dolga in ponekod lepo kodrasta. Košati rep mu je bil privihан za spoznanje navzgor. Pa njegove oči! Kako pametno so zrle v planinski svet.

13. Zalajal je, tedaj pa mu je človek vrzel pod noge veliko, zapeljivo klobaso. Runo je utihnil, kajti v nosu ga je zaščegetal. Tuju ni kdo ve kako zaupal, a vseeno ga je premagalo. Primaknil se je bliže in hlastnil po klobasi. V tem trenutku pa je neznanec že zagnal proti njemu zanko iz vrvi, ki se je Runu ovila okrog vrata.

14. Runo je hotel krikniti, glasno zajokati, zalajati, poklicati na pomoč pastirja Miška, hotel je zlobnega tujca ugrizniti, pa se ni mogel ne premakniti ne odpreti gobca. Tujec ga je povlekel s seboj v hosto. Tedaj je zanka nekoliko popustila. Runo je svobodneje zadihal. Prav nič ni pomisljal, temveč se je zakadil v Salobirja.

15. Podrl ga je in močno ugriznil v suho bedro. »Ti presneta žival ti!« je zajavkal Salobir. Nato je dvignil debelo gorjačo, ki je ležala na tleh, in silovito udaril po živali. Runo se je spet zakadil vanj in Salobir je kar streslo. Dobro, da mu ni prej le skočil za vrat in ga ugriznil.

16. Urno mu je zadrgnil zanko okrog vrata in močno pritegnil, da se je moral Runo vdati. Bil je neznansko žalosten. Kako bridko mu je bilo. Še nikdar mu ni nihče zadrgnil zanke okrog vrata. Prvič v svojem življenju je začutil, da ni več svoboden. Dotlej je vedno hodil prost z Miškom po planinah.

Prača

Majdka je zamaknjeno opazovala, kako sta kosovka in kos učila mlade kosičke letati. Kako težko in počasi je šlo! Zdaj zdaj je ta ali drugi padel v travo. Kosovka je klicala, prigovarjala, obupno vreščala, kosič pa je nerodno štorkljal, se smešno kobacal, okorno privzdigoval peruti, a vse zaman — ni šlo pa ni šlo.

Majdko se je drobna nerodica zasmilila: priskočila je in mladička ujeila. O, kako sta kos in kosovka zavreščala! Kako divje sta letala! Kosovka se je zaganjala proti Majdko; ta se je prestrašila, zbala se je, da se ji bo kosovka zaletela v glavo, ter je ujetega mladiča jadrno položila na najnižjo vejo krošnjaste jablane.

Potem se je učenje nadaljevalo — venomer enako vztrajno.

Majdka se je vsa tresla; v neposredni bližini so namreč poželjivo oprezovale tri, štiri muce. Žugala jim je z veliko šibo, neutrudljivo jih je razganjala, male zverine pa so se prav tako neutrudljivo izmikale in se spet vračale. Mlada pečenka jih je pač na vso moč vabila.

Majdka je bila v svoji vnemi in bojazni kar očarljiva: modre očke so se ji lesketale, svetlozlata kitka ji je plesala okrog vrata. Trepetaла je in begala sem ter tja.

Na cesti je stala gruča razposajenih dečkov: najbolj razposajen med njimi je bil Marko, ki je, če je le mogel, Majdko kakšno zagodel — ne iz hudobije, pač pa iz gole nagajivosti in hudomušnosti. Dečki so kmalu opazili, da je Majda, o kateri so vsi vedeli, kako močno ljubi ptičke in kako neznansko se zanje boji, vsa zaverovana v obrambo kosičev.

Marko je posmehljivo skremžil obraz in se samozavestno ponorčeval: »Glejte jo, ptičjo mamico!«

Vsi so se zahahaljali.

»Kaj menite, ali ne bi razgnal tistih njenih kosov in kosičev?« je Marko vprašal.

»Dajmo! Razženimo jih!« so ga izpodbjali največji razposajenci.

»Prinesi mi pračo, Nande!« je Marko velel majhnu dečku, ki je stanoval v bližini.

Nande je odbrenčal in urno prinesel Marku svojo novo pračo.

»Naravnost v kosa pomerim!« se je pobahal Marko.

»Ne boš ga zadel!« so ga dražili tovariši.

»Zadenem ga!« jim je trmasto, skoraj užaljeno oporepel, pomeril in sprožil. Nič ni zadel.

kal Marko, pobral droban, okrogel kamenček, ga vložil v elastiko, jo napolnil, pomeril in sprožil.

Majdka je pomahala z rokami in ga zaprosila:

»Markec, ne bodi no tako brezrčen, lepo te prosim! Ko bodo češnje dozorele, jih boš lahko obiral.«

»Markec, Markec,« je nagajivi Janez, Markov prijatelj, oponašal Majdko, »Markec, češnje boš obiral!«

Dečki so se zasmajali.

»Prav tebe bomo prosili, da nam boš dovolila obirati češnje!« se je razpetelinil Marko in spet sprožil pračo.

To pot je zadel — toda zadel je Majdko v desno sence. Majdka se je zazibala kakor jadrnica v burji, se nagnila, zakrilila z rokami kakor obstreljen ptiček in omahnila v travo. Kriknila je in se onesvestila.

Dečki so onemeli. Marka je obilil mrzel pot; prelomil je novo pračo in jo zagnal po cesti. Dečki so se razbežali, samo mali Nande je pohitel k Majdkini materi.

Majdka je že nekaj dni ležala v bolnišnici. Glavo so ji obvezali. Z desnim očesom ni nič več videla. Pračnik ji je ranil očesni živec in vse je kazalo, da bo na desno oko popolnoma oslepela. V nevarnosti pa je bilo tudi levo oko. Zdravniki so se bali, da ji bodo morali desno oko izkopati; le tako so namreč upali, da ji bodo lahko ohranili vsaj levo oko.

Marko je ves žbegan in obupan tavjal, iskal miru, pa zaman. Misel na Majdko in na njeno trpljenje ga je neprehnno bičala in preganjala. Venomer se je spraševal, zakaj je streljal s pračo na kose. Bilo pa je prepozno ...

Zdelo se mu je, da ga vsi zaničujejo: doma, pri sosedovih, v šoli, kratko in malo — vsi. In prav imajo! si je potihoma dopovedoval. Ko bi ga vsaj pretepli, da bi krvavel! si je zaželet. Najrajši bi bil na ves glas zajokal, izjokal ves žgoči kes, vso bolečino, solze pa ga niso hotele uslišati, bile so neizprosne.

Kaj bo, če bo Majdka oslepela? Vse življenje ga bo očitajoče gledalo njen levo oko, vse življenje mu bo oponašalo storjeno hudobijo.

Iz bolnišnice so prihajale vznemirljive vesti. Oko ji bodo morali izkopati. Nihče ni več upal, da ji bo mogoče ohraniti oko.

»O!« je ječal v dolgih, predolgovih nočeh. Ni mogel pa ni mogel zaspasti. Če pa je le kdaj, ko ga je tavanje in divje beganje do nezavesti utrudilo, bežno zadremal, že je zagledal tam pod cvetočo jablano prelestno deklico, deklico brez oči... Iskala je izgubljene očke, pretresljivo je jokala in tožila: »O, moje oči, kje so moje oči?«

Prebudil se je in težko dihal, skočil s postelje in hodil po sobi, dokler ni izza gradu skozi megle pogledalo sonce, ki se mu je zdelo tako neznanško otožno. Urno se je oblekel in dan za dnevom stekel v bolnišnico vpraševat, kako ji je.

»Kako naj bi ji bilo? Oko ji bodo izkopali!« so po navadi odgovarjali.

»Oh!« je Marko vztrepetal.

»Oh, oh! Po toči zvoniti je prepozno!« ga je včasih nejevoljno zavrnila bolniška sestra.

Ves je shujšal in močno obledel.

Pa so Majdki le rešili oko. Res je, videla bo slabše, videla bo pa vendarle. Ne, brez očesa ne bo.

Vrnila se je domov. Marko je prihitel k njej in jo zaprosil, naj mu oprosti. Majdka se je otožno nasmehnila in mu dejala:

»Vse bom pozabilna, Markec, če le ne boš več preganjal tičkov!«

»Majdka, pračo sem zlomil — zlomil za zmeraj!« ji je zagotovil Marko.

F. B.

Neprevidni deček

DEČEK JE STAL NA CESTI IN Z OCMI SPREMLJAL AVTO, KI JE VOZIL MIMO. ZDEL SE MU JE TAKO LEP IN ZANIMIV, DA JE SKOČIL NA SREDO CESTE IN ZIJAL ZA NJIM. TEDAJ JE PRIPELJAL DRUG AVTO. VOZAČ JE ZATROBIL, ZAVORE SO ZAŠKRIPALE. AVTO JE ZAVOZIL OB KRAJ CESTE. RADOVEDNEŽA JE ZADEL K SRECI SAMO Z BLATNIKOM IN GA PODRL NA TLA. NA SREČO SE MU NI NIČ ZGODILO. POBRAL SE JE VES RDEC V OBRAZ IN JO POPIHAL, DA SE JE VSE KADILO ZA NJIM.

Jesen

JESEN TI PREKRASNA
SI POLNA DOBROT;
KONČANO JE DELO:
SAJ ŽITO JE ZRELO,
RODLA JE TRTA,
DREVO SREDI VRTA
NAM ŽLAHTNI DA PLOD.

ZIVLJENJA PREKRASNA
MI KLIJE POMLAD.
POLETJE, DAJ MENI,
KO STAL BOM V JESENI,
DA VSE BO ZORELO,
DA Z UMOM BO DELO
RODILO MI SAD.

Jež, volk in lisica

Lisica je srečala sestradanega volka, ki je tožil nad pomanjkanjem divjačine. Povabila ga je, da bi skupno lovila.

»Dobro, grem s teboj, ampak pod pogojem, da bo prvi plen moj.«

Precej časa sta hodila, a o plenu ni bilo govora.

»Vidiš, kako žalostni časi so nastopili,« — je godrnjal volk.

V grmovju je zašumelo. Lisica je naglo dala volku znamenje, naj se ustavi.

V polmraku je pristopicala proti njima čudna živalca: rilček je bil podoben prašičemu, a pokrita je bila z bodečimi iglami.

»To je jež. Kako okusno meso ima, le treba ga je prav zgrabiti, da se ne srečata gobec in igle.«

— »Ta je moj!« — je vzkliknil volk; v skoku je bil pri njemu. Hotel ga je zgrabiti za rilček, edini del telesa, ki je zgledal neporaščen s ščetinami. Ježek se je prestrašil zaradi nenadnega šuma; namesto da bi skušal pobegniti, je skril gobec. Ni bil prijeten dotik. Igla so volka neusmiljeno zboldile, da je tuleč odskočil nekaj metrov daleč. Iz skelečih se ranic mu je silila po kapljicah kri.

»Tega pa le sama jej!« je zabrusil lisici. — Jaz si grem medtem sprat gobec.«

Lisica mu je samo prikimala z glavo ter se postavila v ježovo bližino. Bodeča krogla je ostala bodeča še precej časa.

Volk, ki si je med tem že opral gobec ter se tudi malo potolažil, jo je opazoval iz primerne razdalje.

»Naj si le sama obode smrček!« si je mislil:

Lisica pa je mirno čakala, kot bi se norčevala iz lačnega volka.

Kaj neki namerava?

Hotel ji je že reči, naj pustita bodečo živalco ter si poiščeta kaj boljšega, ko se je ta začela premikati. Najprej je pokazala rilček, a ga je takoj spet skrila. Večkrat je ponovila to kretnjo. Ko je bila gotova, da sovražnika ni več v bližini, se je stegnila v vsej svoji dolžini ter začela stopicati.

Lisica, ki je zvesto zasledovala gibe male živalce, jo je nenadoma prevrnila s taco ter ji ni dala niti toliko časa, da bi se zvila v klopec. Zasadila ji je zobe v trebuh, da je bilo kmalu po njej. Ne da bi se najmanj zboldila v gobček, je prišla do okusnega mesa. Volk jo je gledal z zavistjo.

»Vidiš, moj dragi volkec, potrpljenje je potrebno ter spretnost, pa tudi na videz nezavzemljive trdnjave padejo v oblast onega, ki jih oblega.«

Ni bila posebno lačna, pa je pustila sestradanemu siromaku, da okusi tudi on izvrstno meso male živalce: v duhu je že videla volka, kako mu po prihodnjem poskusu sličnega lova spet krvavi gobec.

»Govoreči bobni«

Izza odkritja notranje Afrike, to je pred nekako sto leti, se je veliko govorilo in pisalo o »govorečem bobnaju«. Marsikaj je bilo neresničnega, tako n. pr. naj bi bil »tam, tam« črnčev nekaka Morsejeva tehnika; Morsejev sistem pa je le tedaj mogoč, ako obstaja jezik. Dejstvo pa je, da v notranji Afriki niso imeli še pred 50 leti nikakih pismenih znakov in »tam, tam« služi za razširjenje novic v Afriki že stoletja ali celo tisočletja.

Kdor potuje po Afriki, bo slišal slemenno noč zamolke »tam, tam« zvoke, ki se med seboj pogovarjajo iz neznanih daljav. Širijo se po glasovnih potih skozi več stoletij. To se posebno opazi, ako križamo tako pot, po kateri valovijo glasovi. Samo korak dalje pa vse utihne.

Dosežnost bobnanja je velika, sliši se do 10 km daleč, pri ugodnih prilikah celo do 20 km. Skrivnostna je tudi brzina, s katero hitijo poročila po Afriki s pomočjo govorečih bobnov, in to med posameznimi plemeni in izven njih. Ta »afriški radio« je bil dolgo časa za znanost velika skrivnost. Toda predno jo moremo razložiti, je treba poznati govorico bobnov.

Tam, tam je neke vrste gong. To je kos votlega, donečega lesa, ki ni s kozo prevlečen. Izrežejo ga iz drevesnega debla in na sredi izdolbejo ozko, podolasto odprtino, da more skozi samo sekira, le pri velikih bobnih je še prostor za roko. Znotraj dolbejo toliko časa, da dobi les primerno resonanco. Stene imajo različno debelino, glede na višje in nižje tone. Občutek za zvoke pri teh pripravah je neverjet-

ten. Angleški zdravnik K. W. Tedd pričoveduje, da je nekoč slonel z laktom na bobnu, medtem ko je nekdo v bližini igrал klavir. Čutil je tresljaje lesa ob klavirskih zvokih in slišal odmev iz notranosti.

V Kongu imajo po vseh vaseh te govoreče instrumente različne veličine, od malih dečkov do plemenskih poglavjarjev. Bobni za veike daljave so ogromni. Plemo Niam-Niam ima bobne, ki istočasno dajajo dva glasova. S temi bobnajo tri vrste signalov: k borbi, na lov in k veselicam. Odvisno je, kolikokrat in v kakšni časovni razdalji so udarci oddani. Tam-tam uporabljajo tudi ob gornjem Nilu, tako pleme Manganja ob jezeru Njassa. Največji mojstri v tej stroki pa so črnci v Kamerunu.

Prvi Evropec, ki se mu je posrečilo spoznati jezik, ki ga govorijo afriški bobni, je bil Nemec Rudolf Betz. Bil je od leta 1981 do 1890 učitelj pri plemenu Duala. S svojo prisrčnostjo si je pridobil zaupanje in prijateljstvo črnih ljudi, ki so ga vpeljali v umetnost govorečih bobnov. Zabeležil si je 275 besed in stavkov. Za te beležke je uporabil note.

V osrednji in zahodni Afriki pa nima »tam-tam« samo ene govorice, marveč jih ima več, ker skoraj vsako pleme govari drugačen jezik. Vsa pa imajo poudarek, ki je na splošno pri afriških jezikih kot pri evropskih. Naša govorica je v glavnem monotona, razen pri izbruhih močnih čustev; pri razburienju, jezi, obupu. Pri črnčih ima vsak zlog svoj visok ali globok ton; ker je pa več besed, ki imajo isti na-

glas, jim dodajo nekak pristavek. Navaden izraz za besedo »belec« v jeziku Kelele v Kongu je »bosonogo«, kar pomeni »bakrenastorče«. (Afriško sonce je belca zagorelo). Bobnarji pa si znajo pomagati; dostavijo samostalniku še kak pridevnik, n. pr. »bosonogo olimo konda lokonda« to je »rdeč kot baker, duh iz gozda«. Pleme Luba v južnem Kongu imenuje belca »duh, ki se vrača iz krajev naših poglavjarjev«. Pleme Angwa mu pravi »on, kateri zasužnji narod, ki biva v deželi«. Znamenje za nabavo živil se glasi v Kelele-jeziku »ekoko kolambela, kolambela kolambela, ekoko kolambela«, »lonci kuhajo, kuhajo, kuhajo, lonci kuhajo«. Dr. Carrington imenuje še druge besede na pr.:

sirota = otrok, ki nima očeta ne matere, »parnik = kanoa belega moža, velik kot slon«. Stavek: »On se je vrnil« : »Prinesel je nazaj svoje noge«. Ta poročila rabijo precej časa, ker jih ponavljajo. Bobnar večkrat naredi pavze, ki jih javlja z dvema tipičnima udarcema, ba zbere svoje misli, nato

nadaljuje. Večkrat kak izraz ponovi, da se ga bolje razume. Priznati je treba, da ta speaker afriškega »radia« nima nič lažjega dela kot njegov evropski kolega.

Ton in sistem besed, izražena v določenem redu, pomenita črncem neka misel, tako kot izražajo nekateri primitive narodi svoje misli s preprostimi sredstvi. Pisava Indijancev sestoji iz podob in risb. Hottentotti pa beležijo svoje misli z določenimi vrezki na palice. Črnci pa izražajo svoj jezik z zvoki na boben.

Vprašanje je, kako se vendar širijo novice po Afriki 1000 in 100.000 km daleč in to preko mej posameznih plemen, medtem ko vsaka tribu govorji drugačen jezik? Rešitev uganke je v tem, da se črnci zlahkoto nauče tujih jezikov. Obvladajo govarice svojih sosedov, nauče se jih istočasno kot svoje in najbolj nadarjeni prevza-

mejo posel bobnanja. Poročilo prestavi v jezik sosedov, sosedji store isto in oddajajo dalje. Ta sistem je izredno dobro organiziran.

Središče teh afriških »radijskih odaj« je v predelih Konga, kjer zna bobnati sleherni mož in celo žene dobro razumejo, kaj poroča tam-tam. Nekatera plemena imajo celo svoj 24 urni program: novice, odredbe oblasti in poglavarjev, komentarje, verska poročila, tržne cene, vremenske spremembe, pa tudi šale in obrekovanja. Večkrat je »tam-tam« popotniku v pragozdu vodič in tudi rešitelj. Naznajna rojstva, poroke o kupni ceni neveste in njeni doti, javlja osmrtnice.

Tudi južnoameriški Indijanci imajo neke vrste »tam-tam«, le da je drugače izdelan in da je drugačne oblike. Prebivalci ob ekvatorju imajo svoj »tunduli«, ki poroča vesti kočam, ki stoji v velikih medsebojnih razdaljah. Tako si mnoga plemena posredujejo novice s podobnimi sredstvi.

ORIM P.

OLIMPIADA

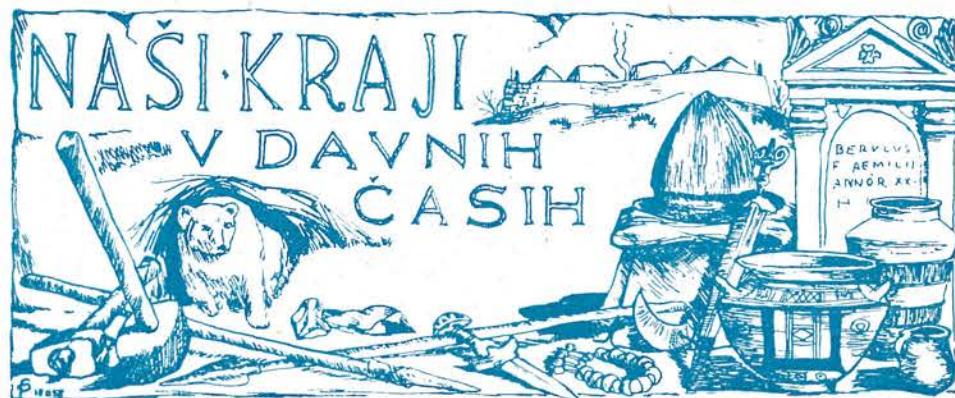

Letos so se vršile v Rimu od 25. avgusta do 11. septembra XVII. olimpijske igre, na katerih se je vsak tekmovalec boril, da v plemenitem tekmovanju doseže čim boljše rezultate in to v zadoščenje in ponos sebi in svoji državi. Olimpijada se je pričela s prižiganjem svetega olimpijskega ognja, prinesenega iz grške Olimpije, in z izpuštitvijo tisočev belih golobov. S tem so hoteli poudariti željo človeštva po miru. Danes se iskreno veselimo vsake prireditve, ki prispeva k naporom za osvoboditev človeštva teh velikih skrbi. XVII. olimpijske igre v Rimu so velik prispevek k težnji po mirnem sožitju med narodi.

Za to svečano priliko so države natisnile posebne olimpijske znamke. V liku znamke je pet povezanih olimpijskih krogov, ki pomenijo pet kontinentov, s katerih prihajajo športniki.

Že pred 50 leti so prerokovali, da afriški »tam-tam« izumira, toda še lani je neki švedski novinar, ki je potovel po Afriki, poročal o neposrednem bobnanju. Zvedel je le toliko, da je bila glavna vsebina politika in da niso pri tej belcem prav nič prizanašali. Ravno tako je slišal nepretrgano bobnanje Hagenbeckov lovec tropski živali Arnulf Johannes, ko je prišel prvič po zadnji svetovni vojni v Afriko. »Kaj poroča »tam-tam?« je napeto vprašal črnega vodiča. S širokim nasmeškom je odgovoril: »Hagenbeck je zopet tu.«

Dobri poznavalci notranjeafriških narodov so mnenja, da je k enotnosti Afrikancev mnogo pripomogel, jo pospešil in učvrstil ta skrivnostni afriški »radio«. Njegova zasluga je, da plemena ne žive tako odrezano med seboj v svojih vaseh. Tam-tam jima javlja novice iz sosedstva, od obale, da, celo iz celega sveta.

SAMO PAHOR

PRIHOD NAŠIH PREDNIKOV

Potem ko so v zadnjih desetletjih 6. stoletja slovanski rodovi naselili doline Mure, Drave, Save in njihovih pritokov, so začeli vdirati preko Pivke in Brkinov na Kras in v Istro.

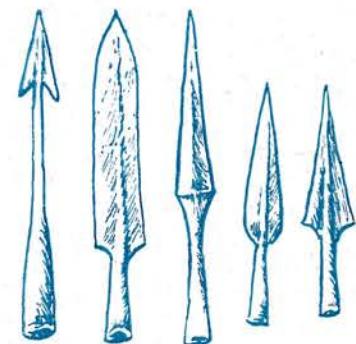
Leta 599 je poveljniku bizantinskih čet v Italiji Kaliniku še uspelo premagati in zavrniti Slovane. Naslednjega leta pa so ti že prodirali globoko v notranjost dežele. Spočetka so verjetno le oplenili redka naselja starih prebivalcev. Marsikoga od teh so tudi ujeli. Tako so izvedeli za stare, še ilirska imena, ki so jih nekateri kraji ohranili do naših dni. A verjetno že drugo ali tretje leto so se naselili po Pivki in vzhodnih obronkih Brkinov. Tedaj so stopili v stik z Langobardi, ki so prebivali v Furlaniji in se domenili za skupen boj proti Bizantincem. Zdaj so oboji s pomoko Obrov napadli Istro ter jo zropi in požigti opustošili. Istega leta je obrski vrhovni poveljnik, imenovan kagan, poslal longobardskemu kralju Agilulfu na pomoč oddelke Slovanov. Ti so sodelovali pri zavzetju Cremonе in Mantove.

Konice slovanskih kopij

Konica obrske puščice iz Istre in obrsko streme

niji in se domenili za skupen boj proti Bizantincem. Zdaj so oboji s pomoko Obrov napadli Istro ter jo zropi in požigti opustošili. Istega leta je obrski vrhovni poveljnik, imenovan kagan, poslal longobardskemu kralju Agilulfu na pomoč oddelke Slovanov. Ti so sodelovali pri zavzetju Cremonе in Mantove.

Naslednje leto je bizantinski cesar sklenil z Obri mir. Koliko časa je trajal, ne vemo. Gotovo pa je, da Obrom ni bilo prav, ko so nato tudi Lango-

bardi sklenili mir z bizantinskim cesarjem. Zato so v velikem navalu vdru li v Furlanijo in jo hudo opustošili. Langobardi so se zatekli v vrsto gradov ter v glavno mesto Čedad. Ob istem času so Slovani pobili bizantinske vojaške posadke in temeljito oplenili Istro. Povsem verjetno so se po takem uspehu naselili po še prostranejšem ozemlju.

Zanima nas seveda, kako so izgledali, kako so se vojskovali in podob-

Konica slovanske puščice iz Vipavske doline

no. Žal nimamo podobnih podatkov. Vemo pa, da so bile pri njih, preden so prišli v naše kraje, takele razmere.

Stanovali so v siromašnih kočah po vaseh, ki so ležale daleč druga od druge. Te koče so imele po več vhodov, da so v primeru nenadnega napada lahko ušli na prostvo. V boj so šli večinoma peš, čeprav ni manjkalo konjenikov. Nosili so težke ščite ter dva do tri kopja, ki so jih nekateri zelo spretno lučali. Bili so tudi izurjeni lokostrelci. Loke so imeli lesene in uporabljali so majhne puščice. Toda konice teh so bile namazane s hudim strupom. Edino tistem, ki je bil posebno pijačo, imenovano theriak, strup ni škodil. Oklepov niso uporabljali. Nekateri so imeli celo samo današnjim kopalkam podobno odelo, ki jim je pokrivalo le spodnji del telesa. Bili so kostanjevih las. Postave visoke in krepke. Brez težave so prenašali vročino, mráz, dež, po manjkanje obleke in hrane. Bili so odlični plavalci in v vodi so vzdržali

zelo dolgo. Če so posameznika obkoli li sovražniki, si je iz trsa napravil dolgo cevko za dihanje in se potopil v vodo, kjer je ostal tudi več ur. Na vodi, tako na rekah kot na morju, so uporabljali preproste čolne, stesane iz drevesnega debla. Ko so na jugu dospeli do Egejskega morja, so s takimi čolni puli celo do otoka Krete.

V prvih časih so se izogibali boja na odprttem polju. Ljubše jim je bilo bojevanje v goščavah in težko pristopnih krajih, kamor so prišli konjeniki le s težavo.

V času, ko so prišli k nam, pa so že poznali oblegovalne naprave in so bili zmožni trdnjavu ne samo oblegati, ampak tudi zavzeti.

V napad so se pognali s krikom. Borili so se z meči in bodali. Radi so se posluževali številnih vojnih zvijač. Potem ko so začeli boj na odprttem, so se nenadoma pognali v beg proti bližnjemu gozdu. Ko so se sovražniki na konjih spustili za njimi, so jih Slovani v goščavi, kjer so se konji nerodno sukali, z luhkoto po-

Zaponka in uhana

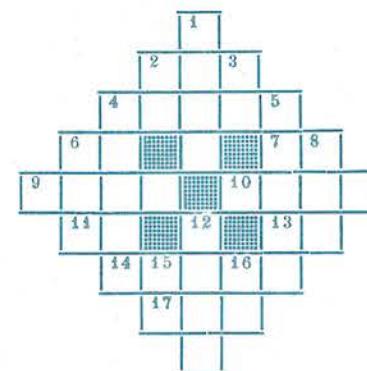
tolkli. Če so kje taborili, so svoj tabor obdali z dobro prikritimi jarki, v katerih je sovražnik obtičal brez upa na rešitev.

Več kot s silo, so dosegli z zvijačo. Imeli so odlične ogleduhe. Ti so šli med Bizantince, se pretvarjali, da so godci, v resnici pa poizvedovali za kriptnimi novicami.

ZA BISTRE GLAVE

KRIŽANKA

Vodoravno: 2. žensko ime, 4. nam daje drva, 6. časovni veznik, 7. pogojni naklon pomožnega glagola biti, 9. rabimo za pranje in umivanje, 10. letni čas, 11. veznik, 13. nota, 14. nasproto no od gosto, 17. pregovor.

Navpično: 1. bela padavina, 2. ploskovna mera, 3. vzklik pri bolečini, 4. bankovec neke velike države, 5. dosti, 6. kiparski izdelek, 8. poseduje, 12. del gledališča, 15. er, 16. dva enaka soglašnika.

ZAMENJAVA ČRK

MIR	( )	JEŽ	( )	MADEŽ	( )
MAST	( )	GOBEC	( )	VOL	( )
MOLITI	( )	DEVICA	( )	MOLK	( )
LES	( )	MILA	( )	KOMEN	( )
		DIM	( )		

Če zamenjaš vsaki besedi eno črko, dobiš novo besedo. Črko vpiši v oklepaj poleg besede. Črke, s katerimi si dobil nove besede, ti povedo imena treh znanih slovenskih rek.

UGANKI

Škarje nosim, grem nazaj,
samec, v dnu potoka ždim.
Sivo-rjav sem od nekdaj,
če me skuhaš, pa zardim.

Kdo je prijateljica zvesta,
ki gre in gre — pa nima nog,
Ki bije — s čim? Saj nima rok!
ki teče — pa ne pride z mesta ...

MAGIČNI KVADRATI

I.

1	2	3	4
2			
3			
4			

II.

1	2	3	4
2			
3			
4			

III.

1	2	3	4
2			
3			
4			

Vodoravno in navpično:

1. Reka v Sloveniji
2. Gorovje, ki loči Evropo od Azije
3. Domača žival
4. Turški bog

Vodoravno in navpično:

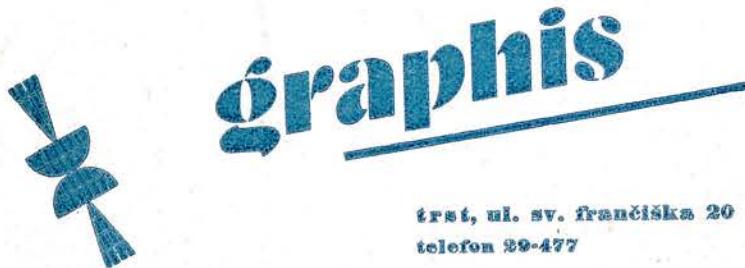
1. Pijača
2. Reka v Srbiji
3. Žensko ime
4. Stara zemljiska mera

Vodoravno in navpično:

1. Steklo v oknu
2. Moško ime
3. Nasad sredi mesta
4. Žensko ime

Rešitve ugank pošljite uredništvu »Galeba«, Općine pri Trstu — Opicina Trieste, do 20. novembra 1960. Kot običajno bodo trije izzrebani reševalci prejeli primerne nagrade.

t i s k a r n a

CENA 50.- LJR